7/3799

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI : KDD.SÖ.1.01/5526 ..../11/2004
KONU: Yazılı Soru Önergesi

11 KASIM 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 01.11.2004 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-383-5/5093 sayılı yazısı

İlgi yazı ekinde alınan Hatay Milletvekili Züheyir AMBER'e ait 7/3799 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sami GÜÇLÜ
Bakan

EKLER:
EK- 1 : Görüş 7/3799 (1 adet- 1 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/3799

YAZILI SORU ÖNERGESİ **09.11.2004**

Önerge Sahibi : **Züheyir AMBER**
Hatay Milletvekili

Esas No : **7/ 3799**

SORU 1. Basına verdiğiniz bir demecinizde petrol ürünlerinden başka hiçbir şeye zam gelmeyeceğini söylemiştiniz. Bu demecinizden hemen sonra gübre fiyatlarına ortalama yüzde 15 ile yüzde 20 arasında zam yapılmıştır. Çiftçilerimizin en önemli girdi maddelerinden olan gübreye yapılan bu zamdan sonra tarımla uğraşanlar çok zor durumda düşmüşlerdir. Bu konuda işlettiğiniz herhangi bir denetim mekanizması var mıdır?

CEVAP 1. Kimyevi gübrenin ithalatı, ihracatı ve fiyatları 05.06.1986 tarih ve 86/10715 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile serbest bırakılmıştır. Kimyevi gübre fiyatları serbest piyasa koşullarına göre oluşmakta olup, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının kimyevi gübre fiyatlarına herhangi bir müdahale yetkisi bulunmamaktadır

Ülkemiz kimyevi gübre sektörü yaklaşık %90'lar oranında dışa bağımlı bir sektördür. Azotlu gübrelerde hammadde olarak kullandığı amonyağı tüm Dünya'nın yapmış olduğu gibi eski doğu bloku ülkelerinden, şimdiki adıyla Bağımsız Devletler Topluluğundan (BDT), temin etmektedir. Tüm bu fiyatlar arz ve talep arasındaki dengelere göre ve serbest piyasa şartlarına göre oluşmaktadır. Ekonomik değeri olan her malda olduğu gibi, amonyağın arz ve talebinde meydana gelebilecek en ufak bir değişiklik bu fiyatlar üzerinde etkili olmaktadır.

Azotlu gübrelerin (%21 A.S., %26 CAN, %33 A.N., Üre) temel hammaddesi doğalgazdan elde edilen amonyaktır. Dünyada amonyak üreticisi ülkeler doğalgaz bakımından zengin olan BDT ülkeleridir. Ülkemiz kimyevi gübre sektörü amonyak ihtiyacını ağırlıklı olarak BDT ülkelerinden ithal yolu ile veya BOTAŞ'tan aldığı doğalgazı kendi tesislerinde işleyerek amonyağa dönüştürmek suretiyle karşılamaktadır. 2002 yılı ve 2003 yılının Ağustos ayına kadar dünya piyasalarında amonyak'ın fiyatı 140-160 $/ton civarında seyreder iken 2003 yılının son çeyreğinde ABD'nin kendi amonyak tesislerini kapatarak ihtiyacı olan amonyağı BDT'dan temin etme yoluna gitmesi ile arz ve talep arasındaki dengenin bozulmasından kaynaklanmış ve amonyağın ton fiyatı 310 $'a kadar yükselmiştir. Bu durum tüm ithalatçı ülkelerde gübre fiyatlarında istenmeyen oranlarda artışlara neden olmuştur.

Bugün karşı karşıya olduğumuz 2003 yılının son çeyreğinde başlayan ve halen devam eden kimyevi gübredeki fiyat artışı, amonyağın fiyatındaki yüzde yüze varan fiyat artışlarından kaynaklanmaktadır. Ayrıca taşımacılık kurallarında getirilen yeni hükümler (küçük yaşlı gemi kullanımı, sigorta bedelinin artması) nakliye bedellerini % 100 oranında artırmış buda aynı oranda kimyevi gübre fiyatlarına yansımıştır.Bunun dışında dünyada yeni tarım alanlarının açılmış olması talepte bir artış meydana getirmiş olup, arzda aynı oranda artış sağlanamaması fiyat artışlarına neden olmuştur.

Kimyevi gübrelerdeki 2003 yılının son çeyreğinde başlayan, 2003 yılının sonunda en üst düzeye çıkan, 2004 yılının başından itibaren bir miktar gerileyen ancak 2004 yılının Haziran ayından itibaren tekrar yükselme eğilimine giren kimyevi gübre

fiyatlarının yükselmesi hiç de istenilmeyen bir durum olmasına rağmen, bu gelişmelerin tek sebebi arz ve talep üzerindeki olumsuz değişiklikler ile taşımacılık kurallarına getirilen yeni hükümlerdir. Bu durumdan dünya piyasaları olduğu gibi etkilenmiş, tüm dünyada aynı oranda bu fiyat artışları gerçekleşmiştir. Fiyat artışlarının ülkemiz gerçekleriyle herhangi bir ilgisi olmayıp, dış piyasalarda meydana gelen spekülatif artışlardan kaynaklanmaktadır.

SORU 2. Her ne kadar gübre üretiminin büyük bir kısmının özel firmalar tarafından üretildiği bilinse de hiç olmazsa çiftçilerimizi düşünerek, almış oldukları destekleme primlerine gübre fiyatlarına gelen zam oranında, zam yapayı düşünüyor musunuz?
CEVAP 2. Ürün destekleme primleri; ürünlerin üretim maliyetleri, dünya fiyatları ve ülkemizin bütçe imkanları doğrultusunda belirlenmekte olup, bu konudaki çalışmalar devam etmektedir